

Det historiska argumentet

Monarkin vilar på en tusenårig tradition och är ett arv som måste bevaras.

Är det en tradition som vi vill bevara? Att en företeelse kan beskrivas som tradition kan inte anses som ett bärande argument i sig. Vi har haft traditioner av kvinnors omyndighet och rösträtt efter inkomst. Ingen beklagar att dessa traditioner har avskaffas.

Kompetensargumentet

Tronarvingen fostras och skolas från första början till att bli en bra statschef. Är det rimligt att påtvinga ett barn en framtida karriär? För ett nyfött barn av kungasläkt finns inget val. Det saknar betydelse om barnet är intresserat eller lämpat för uppgiften.

Nationsföreträdarargumentet

Kungen blir en viktig samlande symbol för hela nationen. Kungens meriter för det högsta ämbetet blir därigenom större än en politikers. Personlighetens roll för förmågan att agera och vara samlande i kris-situationer ska inte underskattas. I Norge var det vid terrordåden 2011 den demokratiskt valde statsministern, som blev den samlande symbolen, när nationen behövde det som mest.

”Nu skall till konungariket i Sverige konung väljas, och det skall ej ärvas...”
Ur Konungabalken i Magnus Erikssons landslag (ca 1350).

”I denna fullständigt nya författning ingår ett grundlagsfästade av parlamentarismen, vilket är ett stort steg mot införandet av republik - sedan är det bara ett penndrag. Låt oss sättas in krafterna på detta under de närmaste åren. Sedan får vi fortsätta att diskutera republiken.”
Olof Palme på SAP:s 25 kongress den 6 oktober 1972.

Argument för monarkin - en kritisk analys

Analys och argument finns att läsa mer utförligt i utredningen

...bara ett penndrag

Förslag till en republikansk författning för Sverige

Demokratiargumentet

Att ämbetet som Sveriges statschef ska gå i arv i huset Bernadotte regleras i en grundlag, som har fattats genom riksdagsbeslut och har precis samma rättsliga kraft som andra grundlagar. Sverige är förvisso en demokrati, men därav följer inte att monarkin är demokratisk. Att hävda att monarkin är lika demokratisk som någon annan del av statsapparaten, därför att senare tiders demokratiskt valda riksdagsmän inte upphävt tidigare odemokratiska beslut, är inte en hållbar argumentation.

Ekonomiargumentet

Monarkin är ett billigt stats-skick. Den goodwill som monarkin innebär för Sverige är svår att beräkna i pengar. Somliga undersökningar visar att det sannolikt handlar om ett värde som mångfalt överstiger kostnaderna för monarki. Det är svårt att dra någon bestämd slutsats om kostnaderna. Kostnader för representation torde kunna bli lägre för en demokratiskt vald statschef och ser man exempelvis på internationell statistik över turism går det inte att hitta ett samband mellan monarki och antalet turister. Den största turistnationen i världen är republiken Frankrike.

Folkstödsargumentet

Då monarkin vilar på folkets samtycke, är monarkin demokratiskt helt legitim. Svenska folkets stöd till monarkin minskar sakta. Att riksdagen accepterar monarkin innebär inte att monarkin är demokratisk. För en demokratisk republikan är det självklart att en förändring av statsskicket ska genomföras i demokratiska former antingen genom en av riksdagen beslutad grundlagsändring med mellanliggande val eller efter folkomröstning av sådan grundlagsändring.

© K Ambrosiani och
Republikanska föreningen
www.rep.se - info@rep.se
0768 - 71 77 22

Utdrag ur en utredning av Mats Einarsson och Jesper Svensson (ISBN 978-91-7224-159-6)

Monarkier i Europa 2013

Andorra
Belgien
Danmark
Liechtenstein
Luxemburg
Monaco
Nederländerna
Norge
Spanien
Storbritannien
Sverige
Vatikanstaten

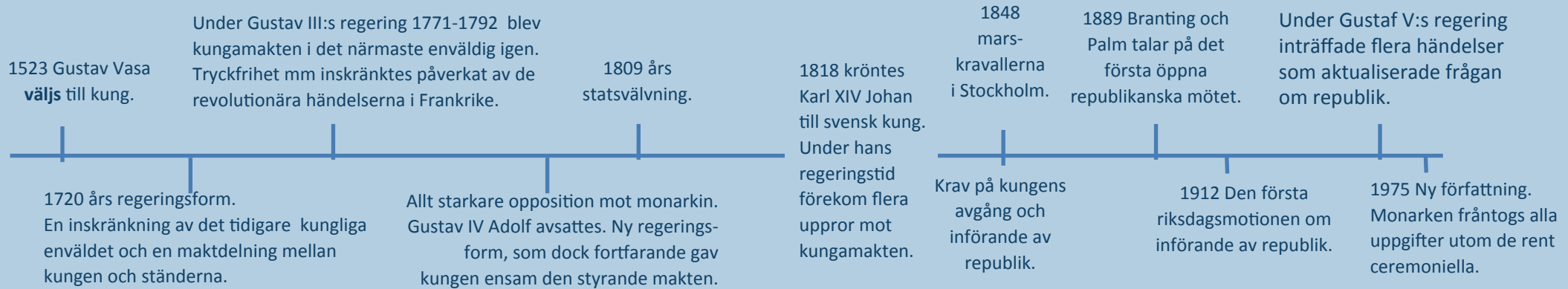
Republiker i Europa 2013

Albanien
Bosnien-Hercegovina
Bulgarien
Cypern
Estland
Finland
Frankrike
FYR Makedonien
Grekland
Irland
Island
Italien
Kroatien
Malta
Lettland
Litauen
Polen
Portugal
Rumänien
San Marino
Serbien
Schweiz
Slovenien
Slovakien
Tjeckien
Tyskland
Ungern
Österrike
med flera

Frågan huruvida Sveriges statschef skall utses enligt demokratiska metoder är inte ny

Utdrag ur avsnittet Från arvkungadöme till konstitutionell plym

Sammandrag av förslag till författningsändringar

I förslaget har utredarna endast behövt justera 21 av författningens 175 paragrafer och i vissa fall bara med ett penndrag. I utdraget av regeringsformen nedan ses några exempel. Det som utredningen föreslår ska utgå är överstruket och det som tillkommer är markerat med fetstil.

Regeringsformen

1 kap. Statsskickets grunder

1 § All offentlig makt i **republiken** Sverige utgår från folket.

3 § Regeringsformen, ~~successionsordningen~~, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen är rikets grundlagar.

5 § ~~Konungen eller drottningen som enligt successionsordningen innehar Sveriges trön~~ **Presidenten** är rikets statschef.

5 kap. Statschefen

1 § ~~Konungen eller drottningen som enligt successionsordningen innehar Sveriges trön~~ **är rikets statschef - alt 1 Presidenten väljs av riksdagen eller alt 2 Presidenten väljs i fria, hemliga och direkta val för en mandatperiod om sex år.**

8 § ~~Konungen eller drottningen som är statschef kan inte åtalas för sina gärningar.~~ **Talan får inte väckas mot den som utövar eller har utövat uppdrag som president på grund av hans eller hennes yttranden eller gärningar under utövande av uppdraget, utan att riksdagen har medgett det...**

Utredningen föreslår vidare att:

- talmannens uppgifter vid regeringsbildningen samt vid statsråds och regeringens avgång övergår till presidenten.
- presidentämbetet till skillnad från dagens kungahus blir föremål för konstitutionsutskottets granskning.
- uppgiften som ordförande vid sammanträde med regeringen i konselj liksom ordförandeskapet i utrikesnämnden kvarstår för statschefen dvs. presidenten
- reglerna för åtal av statschefen utformas på samma sätt som för statsråd.
- presidenten ges utökade rättigheter och uppgifter i förhållande till riksdagen bla möjlighet att delta i kammarens överläggningar.

Till frågan om en statschefslös författning säger utredningen: Det finns knappast något som omöjliggör en sådan författning, men praktiska skäl talar ändå för att funktionen som statschef behålls vid en övergång till republik.

Övergång till republik sker enligt utredningens bedömning efter en folkomröstning, antingen en rådgivande folkomröstning i principfrågan eller en beslutande folkomröstning om ett vilande grundlagsförslag.